

۱

مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ:

(الف) (المُنَادَى ب) الْمَفْعُولُ الْمُطْلَق (ج) نَوْعُ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَق (د) الْحَال (هـ) الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ (و) الْمُسْتَثْنَى
«الَنْبِيُّ أَرْسَلَ الشَّيْمَاءَ إِلَى قَوْمِهَا سَالِمَةً - لَا تَعْلَمُ زَمِيلَاتِي اللُّغَةَ الْإِنْجِلِيزِيَّةَ إِلَّا عَطِيَّةٌ - نَقَرَأُ هَذِهِ الْقِصَّةَ قِرَاءَةً - السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ»

۲

عَيِّنْ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ:

(الف) الْمُنَادَى
(ج) نَوْعُ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَق
(هـ) الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ
(ب) الْمَفْعُولُ الْمُطْلَق
(د) الْحَال
(و) الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ
وَصَلَ السَّيَّاحُ إِلَى الْمَطَارِ مُتَأَخِّرِينَ. الْأَوْلَادُ الْمُؤَدَّبُونَ يُحْسِنُونَ إِلَى وَالِدِيهِمْ إِحْسَانًا تَامًّا.
إِلَهِي، اجْعَلِ التَّوْفِيقَ حَقِّي. حَلَّ الطُّلَّابُ مَسَائِلَ الرِّيَاضِيَّاتِ إِلَّا حَامِدًا.

۳

اُكْتُبِ الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ (الرَّجَاءِ) وَ (يَغْلُو) وَ الْمُتَرَادِفَ لِكَلِمَةِ (الْفَلَاحِ) فِي الْعِبَارَتَيْنِ:

شَعَرَ نُوْبَلٌ بِخِيْبَةِ الْأَمَلِ مِنْ عُنْوَانِ تَاجِرِ الْمَوْتِ. / ظَنَّ الْمَزَارِعُ أَنَّ الْبُومَاتِ هِيَ الَّتِي تَأْكُلُ أَفْرَاحَ الطُّيُورِ.
كُلُّ شَيْءٍ يَرْخُصُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءُ الْعِلْمِ.

۴

مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ:

(الف: الْحَال، ب: الْمَفْعُولُ الْمُطْلَق، ج: نَوْعُ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَق، د: الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ، هـ: الْمُسْتَثْنَى، و: مُنَادَى)
(رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ) / يَنَامُ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ نَوْمًا غَمِيقًا أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ.
شَاهَدْتُ التَّلَامِيذَ فِي الْمَكْتَبَةِ إِلَّا حَامِدًا / مَنْ لَمْ يُؤَدِّبْهُ الْوَالِدَانِ صَغِيرًا يُؤَدِّبُهُ الزَّمَنُ.

۵

عَيِّنِ التَّرْجُمَةَ الصَّحِيْحَةَ:

(الف) الْخَضِرَاوَاتِ وَ فِئْرَانِ الْحَقْلِ:

- ۱- سبزیجات و موش جنگل
- ۲- سبزیجات و موش های کشتزار
- ۳- سبزیجات موش های کشتزار
- (ب) الْأَمْطَارُ الْحَمْضِيَّةُ وَ تَلَوُّثُ الْهَوَاءِ:
- ۱- باران های اسیدی و آلودگی هوا
- ۲- باران های اسیدی و سنگینی هوا
- ۳- اسید باران ها و آلودگی هوا
- (ج) هُنَاكَ خَبِيرٌ لِلزَّرَاعَةِ وَ الْأَسْمَدَةِ:
- ۱- کارشناسی که برای کشاورزی و کود دادن است.
- ۲- کارشناسی برای کشاورزی و کود وجود دارد.
- ۳- کارشناسی برای کشاورزی و کودها وجود دارد.

٦ اُكْتُبِ الْمَطْلُوبَ:

- الف) الفأر ← جمع التكسير
 ب) الحُقُول ← المفرد
 ج) أروني ← المفعول
 د) المُؤَلِّم ← المصدر

٧ عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْعِبَارَاتِ: (كَلِمَةٌ زَائِدَةٌ) «الْبَسْمَةُ، الْأَسْمَدَةُ، الدَّؤُوبُ، الْعَجُوزُ، الْأَمْرَدُ»

- ١) صَبِيٌّ قَبْلَ سِنِّ الْبُلُوغِ:
 ٢) صَحَكٌ خَفِيفٌ بِلَا صَوْتٍ:
 ٣) مَوَادٌّ كِيمِيَاوِيَّةٌ لِتَقْوِيَةِ التُّرَابِ الضَّعِيفِ:
 ٤) الَّذِي يَسْعَى فِي إِنْجَازِ عَمَلِهِ، وَ لَا يَشْعُرُ بِالتَّعَبِ:

٨ عَيِّنِ نَوْعَ الْكَلِمَاتِ: (١) إِسْمُ الْفَاعِلِ (٢) إِسْمُ الْمُبَالِغَةِ (٣) إِسْمُ الْمَفْعُولِ (٤) إِسْمُ التَّفْضِيلِ

- الف) (... أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ)
 ب) (... لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ)
 ج) شَاهَدَ الْمَزَارِعُ أَنَّ الْخَضِرَاتِ بِالْمَرْزَعَةِ مُسْتَهْلَكَةٌ.

٩ اِنْتِخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ:

- الف) كَانَ الْمُتَفَرِّجُونَ يُشَجِّعُونَ فَرِيقَهُمُ الْفَائِزَ فَرِحِينَ.
 ٢) تَمَاشَاجِيَانِ خَوْشِحَالٍ، تِيمِ بَرْنَدِهْ خُود رَا تَشْوِيقِ كَرْدَنَد.
 ٢) تَمَاشَاجِيَانِ تِيمِ بَرْنَدِهْ شَان رَا بَا شَادِي، تَشْوِيقِ مِي كَرْدَنَد.
 ب) الْأُمَهَاتُ يَجْتَهِدْنَ لِتَرْبِيَةِ الْأَوْلَادِ إِجْتِهَادًا بِالْغَا.
 ١) مَادَرَانِ بَرَايِ تَرْبِيَةِتِ فَرْزَنْدَانِ بَسِيَارِ تَلَاشِ مِي كَنْدَن.
 ٢) مَادَرَانِ بَرَايِ تَرْبِيَةِتِ فَرْزَنْدَانِشَانِ تَلَاشِ زِيَادِي مِي كَنْدَن.

١٠ تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ:

- ١) يَا إِلَهِي! اِمْلَأِ الصَّدْرَ اُنْشِرَاحًا وَ قَمِي بِالْبَسَمَاتِ.
 ٢) قَفُزْ بَعْلَمَ وَ لَا تَطْلُبْ بِهِ بَدَلًا ... فَأَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءُ.
 ٣) لَاحِظِ الْفَلَّاحَ أَنَّ عَدَدَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ يَنْقُصُ تَدْرِيجِيًّا.

١١ تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خُطٌّ:

- ١) بَنَى مُخْتَبَرًا صَغِيرًا لِيُجَرِّبَ فِيهِ تَجَارِبَهُ:
 ٢) أَعْتَقَ النَّبِيُّ (ص) الشَّيْمَاءَ مُعَزِّزَةً:
 ٣) قَرَّرَ الْمَزَارِعُ السَّمَاحَ لِلْبُومَاتِ:
 ٤) يَا إِلَهِي! أَعْنِي فِي دُرُوسِي:

١٢ عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِمَا تَحْتَهُ خُطٌّ:

- ١) (يَا بَعْلَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ)
 ٢) هَذَا السَّمَكَ يُخْرَجُ مِنَ الْغِلَافِ خُرُوجًا عَجِيبًا.
 ٣) لَا شَيْءَ أَحْسَنُ مِنَ الْعَفْوِ عِنْدَ الْقُدْرَةِ.

١٣ تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ:

- الف) قَاتَلَ: جَنَكِيد
 ١: لَا يُقَاتِلُ صَدِيقَهُ:
 ب) أَرْسَلَ: فَرَسْتَاد
 ١: كَانَ قَدْ أَرْسَلَ الطَّعَامَ إِلَى:
 ٢: لَا تُرْسِلُ هَذِهِ الرِّسَالَةَ:
 ٣: لَمْ يُرْسِلْهُمْ إِلَّا مُبَشِّرِينَ:
 ٢: لَنْ تُقَاتِلُوا الْأَصْدِقَاءَ:
 ٣: قَاتِلِ الْأَعْدَاءَ:

- (۱) مَرَّتِ الْأَيَّامُ وَ فِي غَزْوَةِ حُنَيْنٍ وَقَعَتِ الشَّيْمَاءُ أُسِيرَةً بِيَدِ الْمُسْلِمِينَ.
 (۲) كانت لِلْمَزَارِعِ مزرعةٌ كبيرةٌ فيها خُصْرَاوَاتٌ كثيرةٌ.
 (۳) يا إلهي! احمني واحم بلادِي مِنْ شُرُورِ الْحَادِثَاتِ.
 (۴) كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ بما جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ.

أَكْمَلُ فَرَاجَاتِ التَّرْجَمَةِ؛ ثُمَّ أَعْرَبَ مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِحَظِّ.

يَغْضُ الطُّيُورُ قَدْ تَلَجَّأَ إِلَى جَيْلٍ لَطَرْدٍ مُفْتَرِسِهَا عَنْ عُشِّهَا، وَ مِنْ هَذِهِ الْحَيْلِ أَنَّ أَحَدَ الطُّيُورِ حِينَ يَرَى حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا قَرِيبًا مِنْ عُشِّهِ، يَتَظَاهَرُ أَمَامَهُ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ، فَيَتَّبِعُ الْحَيَوَانَ الْمُفْتَرِسَ هَذِهِ الْفَرِيسَةَ، وَ يَبْتَغِدُ عَنِ الْعُشِّ ابْتِعَادًا كَثِيرًا. وَ عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ جِدَائِ الْعَدُوِّ وَ ابْتِعَادِهِ مِنْ عُشِّهِ وَ انْقِاضِ حَيَاةِ فِرَاحِهِ مِنَ الْمَوْتِ يَطِيرُ بَعْتَهُ طَيْرَانًا سَرِيعًا. گاهی برخی پرندگان برای شکارچی‌شان از لانه‌شان به چاره‌اندیشی پناه می‌برند (چاره‌جویی می‌کنند). از جمله‌ی این چاره‌اندیشی‌ها این است که هنگامی که یکی از این پرنده‌ها جانوری درنده نزدیک لانه‌اش ، روبه‌رویش وانمود می‌کند که شکسته است، در نتیجه جانور درنده این شکار را تعقیب می‌کند و از لانه، بسیار و وقتی پرنده از نیرنگ زدن به دشمن و دور شدنش از لانه‌اش و نجات دادن زندگی جوجه‌هایش مطمئن می‌شود، ناگهان

عَيَّنَ إِعْرَابَ الْكَلِمَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِحَظِّ.

- الْمُبْتَدَأُ، الْخَبَرُ، الْفَاعِلُ، الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ، نَائِبُ الْفَاعِلِ، الْمُضَافُ إِلَيْهِ، الْمَجْرُورُ بِحَرْفِ الْجَرِّ، الصِّفَةُ، إِسْمُ الْحُرُوفِ الْمُسَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ حَبْرُهُ، إِسْمٌ لَا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ وَ حَبْرُهُ، الْحَالُ، الْمُسْتَثْنَى
- ۱- إِنَّ اللَّهَ غَافِرٌ ذُنُوبِ النَّاسِ.
 - ۲- لَا شَيْءَ أَحَقُّ بِالسَّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ.
 - ۳- الْحَيَاةُ مُسْتَمِرَّةٌ سِوَاءَ ضَحِكِكَ أَمْ بَكَيتَ.
 - ۴- مَنْ لَمْ يُؤَدِّهِ إِلَى الْوَالِدَانِ صَغِيرًا يُؤَدِّهِ إِلَى الرَّهْنِ.
 - ۵- يَهْتَمُّ الْمَوْاطِنُ الْفَهِيمُ بِنِظَافَةِ الْبَيْئَةِ اِهْتِمَامًا بِالْغَا.
 - ۶- لَا يُتْرَكُ الصَّدِيقُ بِسَبَبِ زَلَّةٍ أَوْ غَيْبٍ فِيهِ؛ لِأَنَّهُ لَا يَوْجَدُ أَحَدٌ كَامِلٌ إِلَّا لِلَّهِ.
 - ۷- يَرَى الْمُتَشَائِمُ الصُّعُوبَةَ فِي كُلِّ فُرْصَةٍ؛ أَمَّا الْمُتَفَائِلُ فَيَرَى الْفُرْصَةَ فِي كُلِّ صُعُوبَةٍ.

اُكْتُبِ الْعَمَلِيَّاتِ الْحِسَابِيَّةَ التَّالِيَةَ كَالْمِثَالِ:

- ۱- سِتَّةٌ وَ تِسْعُونَ نَاقِصٌ سِتَّةَ عَشَرَ يُسَاوِي ثَمَانِينَ.
- ۲- ثَمَانِيَةٌ وَ سِتُّونَ نَاقِصٌ أَحَدَ عَشَرَ يُسَاوِي سَبْعَةً وَ خَمْسِينَ.
- ۳- وَاحِدٌ وَ عِشْرُونَ زَائِدٌ اثْنَيْنِ وَ سِتِّينَ يُسَاوِي ثَلَاثَةً وَ ثَمَانِينَ.

إِقْرَا النَّصَّ التَّالِيَّ ۖ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمَرَاءِ، وَ اكْتُبِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

اَلْكِتَابُ الْخَامِسُ وَ الْاَرْبَعُونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ
إِلَى عُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ عَامِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى (ع) عَلَى الْبَصْرَةِ أَمَّا بَعْدُ، يَا ابْنَ حُنَيْفٍ فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رَجُلًا مِنْ فِتْيَةِ أَهْلِ
الْبَصْرَةِ دَعَاكَ إِلَى مَلَذِيَّةٍ فَأَسْرَعْتَ إِلَيْهَا ۖ ... وَ مَا ظَنَنْتُ أَنَّكَ تُجِيبُ إِلَى طَعَامِ قَوْمٍ عَائِلُهُمْ مَجْفُوفٌ وَ عَنْيُهُمْ مَدْعُوٌّ.
... أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ وَ يَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ. أَلَا وَ إِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَرِيهِ وَ مِنْ طُغْيَاهُ
بِقُرْصِيهِ. أَلَا وَ إِنَّكُمْ لَا تَقْدِرُونَ عَلَى ذَلِكَ وَلَكِنْ أَعَيْنُونِي بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ وَ عَقَّةٍ وَ سَدَادٍ.
نامہ ی چهل و پنجم نہج البلاغہ بہ عثمان بن حنیف استاندار امیرالمؤمنین علی (ع) در بصرہ
اما پس [از یاد خدا و پیامبر] ای پسر حنیف، بہ من [خبر] رسید کہ مردی از مردان بصرہ، تو را بہ سفرہی مهمانی
خویش فراخواند و تو بہ سرعت بہ سوی آن شتافتی.
گمان نمی‌کردم مهمانی مردمی را بپذیری کہ تہیدستشان رانده و ثروتمندشان دعوت شدہ است. آگاہ باشید کہ ہر
رہروی پیشوایی دارد کہ از او پیروی می‌کند و از نور دانشش روشنی می‌جوید. آگاہ باشید امامتان از دنیایش بہ دو
جامہی کھنہ و از خوراکش بہ دو قرص نان بسندہ کردہ است. آگاہ باشید کہ قطعاً شما نمی‌توانید چنین کنید ۖ ولی
با پارسایی و تلاش و پاکدامنی و درستی، مرا یاری دہید.

۱- عَيِّنْ نُونَ الْوَقَايَةِ فِي النَّصِّ:

۲- أَغْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حُطٌّ:

أَمَّا بَعْدُ، يَا ابْنَ حُنَيْفٍ، فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رَجُلًا مِنْ فِتْيَةِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ دَعَاكَ إِلَى مَلَذِيَّةٍ فَأَسْرَعْتَ إِلَيْهَا.

۳- عَيِّنْ مِنَ النَّصِّ كَلِمَةً عَلَى وَزْنِ «أَفْعَلْتُ» وَ الْأُخْرَى عَلَى وَزْنِ «إِفْتَعَلَ»:

۴- عَيِّنْ نَوْعَ فِعْلٍ «لَا تَقْدِرُونَ» وَ صِيغَتَهُ:

عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْعِبَارَاتِ: (الْفِيزِيَاءُ، الْفَأْرَةُ، الْجَوْزُ، الطَّبُّ، أَنْارٌ، أَعَانٌ)

۱) جَعَلَ فِيهِ نُورًا:

۲) حَيَوَانٌ صَغِيرٌ وَ الْقَطُّ مِنْ أَعْدَائِهِ:

۳) ثَمَرَةٌ قَشْرُهَا صُلْبٌ:

۴) عِلْمٌ يَبْحَثُ عَنْ خَصَائِصِ الْمَوَادِّ وَ الطَّاقَةِ:

عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حُطٌّ:

الف) (وَ نَزَلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا)

ب) لَيْتَ الرَّجُلَ الْعَلَامَةَ تَحَدَّثَ مَعَ جَمِيعِ الطُّلَابِ فِي الْمَدْرَسَةِ.

پاسخنامه تشریحی

- ۱ الف) رسول (د) سالمه (ه) زمیلاتی (زمیلات) (ب) قراءه (ج) تأکید (و) عطیه
- ۲ الف) إله (ج) نوعی (بیانی) (ه) حامداً (ب) إحساناً (د) مُتَأَخِّرِينَ (و) الطُّلابُ
- ۳ الرجاء ≠ خيبة الأمل (ص ۲۲ درس ۲) المزارع = الفلاح (ص ۵۶ درس ۴) یغلو ≠ یرخص (ص ۴۴ درس ۳)
- ۴ الف) صَغِيراً (ص ۶۷) (ج) نوعی (ص ۶۹) (ه) حامداً (ص ۴۵) (ب) نوماً (ص ۶۹) (د) التَّلَامِیذُ (ص ۴۵) (و) رَبِّ (ص ۷۱)
- ۵ الف) ۲ (ب) ۱ (ج) ۳ (ب) حَقْل
- ۶ الف) فِئْران (ج) ضمیر متّصل «ی» (د) إیلام [مؤلم: دردآور - إیلام: به درد آوردن]
- ۷ ۱) الأَمْرَد: نوجوان، تازه جوان (درس ۳ ص ۴۷) ۲) البَسْمَة: لبخند (درس ۵ ص ۷۷) ۳) الأَسْمِدَة: کودها (درس ۴ ص ۶۴) ۴) الدَّوُّوب: باپشتکار (درس ۲ ص ۲۸)
- ۸ ۱) المَزَارِغُ (درس ۴ ص ۵۶) ۲) غَلَام (درس ۱ ص ۱۵) ۳) مُسْتَهْلَكَةٌ (درس ۴ ص ۵۶ و ۵۰) ۴) أَكْثَر (درس ۱ ص ۶)
- ۹ الف) ۲ (درس ۲ ص ۲۳) (ب) ۱ (درس ۴ ص ۵۴)
- ۱۰ ۱) ای خدای من! سینه را از شادمانی و دهانم را با لبخندها پُر (لبریز) کن. (درس ۵ ص ۷۲) ۲) با علم و دانش رستگار شو و برای آن جانشینی خواه زیرا صاحبان علم (دارندگان علم) زنده‌اند (زندگانه‌اند). (درس ۱ ص ۲) ۳) کشاورز ملاحظه کرد که تعداد جوجه‌های پرندگان به تدریج کم می‌شود (کم می‌شوند). (درس ۴ ص ۵۵)
- ۱۱ ۱) تا اجرا کند (درس ۲ ص ۲۰) ۲) گرامی (درس ۳ ص ۳۹) ۳) اجازه دادن (درس ۴ ص ۵۶) ۴) یاری کن (درس ۵ ص ۷۲)
- ۱۲ ۱) منادی - خبر إِنْ (درس ۵ ص ۸۱) ۲) مبتدا - صفت (درس ۴ ص ۶۹) ۳) اسم لای نفی جنس - جار و مجرور - مضاف‌إلیه (درس ۱ ص ۹)

۲: نخواهید جنگید

۳: جنگ (درس ۳ ص ۵۰)

ب) ۱: فرستاده بود

۲: نفرست

۳: نفرستادیم (نفرستاده‌ایم) (درس ۴ ص ۶۶)

۱) روزها گذشت و در غزه حنین شیم به دست مسلمانان به اسارت افتاد. (ص ۳۵)

۲) کشاورزی مزرعه‌ای بزرگ داشت که در آن سبزیجات زیادی بود. (ص ۴۹)

۳) خدای من، مرا و کشورم را از پیشامدهای بد نگهدار. (ص ۶۲)

۴) هر ظرفی با آن‌چه در آن نهاده شود تنگ می‌شود به‌جز ظرف دانش. (ص ۴۰)

بَعْضُ الطُّيُورِ قَدْ تَلَجَّأَ إِلَى حَيْلٍ لِيَطْرُدَ مُفْتَرِسَهَا عَنْ عَشِّهَا، وَ مِنْ هَذِهِ الْحَيْلِ أَنَّ أَحَدَ الطُّيُورِ حِينَ يَرَى حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا قَرِيبًا مِنْ عَشِّهِ، يَتَظَاهَرُ أَمَامَهُ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ، فَيَتَّبِعُ الْحَيَوَانُ الْمُفْتَرِسُ هَذِهِ الْفَرِيسَةَ، وَ يَبْتَغِدُ عَنِ الْعَشِّ ابْتِعَادًا كَثِيرًا. وَ عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ الْعَدُوِّ وَ ابْتِعَادِهِ مِنْ عَشِّهِ وَ انْقِاضِ حَيَاةِ فِرَاحِهِ مِنَ الْمَوْتِ يَطِيرُ بَعْتَهُ طَيْرَانًا سَرِيعًا.

گاهی برخی پرندگان برای دور کردن شکارچی‌شان از لانه‌شان به چاره‌اندیشی پناه می‌برند (چاره‌جویی می‌کنند). از جمله‌ی این چاره‌اندیشی‌ها این است که هنگامی‌که یکی از این پرنده‌ها جانوری درنده نزدیک لانه‌اش می‌بیند، روبه‌رویش وانمود می‌کند که بالیش شکسته است، در نتیجه جانور درنده این شکار را تعقیب می‌کند و از لانه، بسیار دور می‌شود و وقتی پرنده از نیرنگ زدن به دشمن و دور شدنش از لانه‌اش و نجات دادن زندگی جوجه‌هایش مطمئن می‌شود، ناگهان پرواز می‌کند.

۱- إِنَّ اللَّهَ غَافِرٌ ذُنُوبِ التَّائِبِينَ.

الله: اسمُ الحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ / غَافِرٌ: خَبَرُ الحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ / ذُنُوبِ و التَّائِبِينَ: الْمُضَافُ إِلَيْهِ

۲- لَا شَيْءَ أَحَقُّ بِالسَّجْنِ مِنَ اللِّسَانِ.

شیء: اسمُ لا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ / أَحَقُّ: خَبَرُهُ / اللِّسَانِ: مجرور بحرف الجر

۳- الْحَيَاةُ مُسْتَمِرَّةٌ سَوَاءٌ صَحِكتْ أَمْ بَكَيتْ.

الْحَيَاةُ: الْمُبْتَدَأُ / مُسْتَمِرَّةٌ: الْخَبَرُ

۴- مَنْ لَمْ يُؤَدِّبْهُ الْوَالِدَانِ صَغِيرًا يُؤَدِّبْهُ الزَّمَنُ.

الْوَالِدَانِ و الزَّمَنُ: الْفَاعِلُ / صَغِيرًا: الْحَالُ

۵- يَهْتَمُّ الْمَوَاطِنُ الْفَهِيمُ بِنِظَافَةِ الْبَيْتَةِ اهْتِمَامًا بِالْغَا.

الْمَوَاطِنُ: الْفَاعِلُ / الْبَيْتَةِ: الْمُضَافُ إِلَيْهِ / اهْتِمَامًا: الْمَفْعُولُ الْمُطْلَقُ / بِالْغَا: الصِّفَةُ

۶- لَا يُتْرَكُ الصَّدِيقُ بِسَبَبِ زَلَّةٍ أَوْ غَيْبٍ فِيهِ ؛ لِأَنَّهُ لَا يَوْجَدُ أَحَدٌ كَامِلٌ إِلَّا اللَّهُ.

الصَّدِيقُ: نَائِبُ الْفَاعِلِ / زَلَّةٍ: الْمُضَافُ إِلَيْهِ / كَامِلٌ: الصِّفَةُ / اللَّهُ: الْمُسْتَثْنَى

۷- يَرَى الْمُتَشَائِمُ الصُّعُوبَةَ فِي كُلِّ فُرْصَةٍ ؛ أَمَّا الْمُتَفَائِلُ فَيَرَى الْفُرْصَةَ فِي كُلِّ صُعُوبَةٍ.

الْمُتَشَائِمُ: الْفَاعِلُ / الصُّعُوبَةُ و الْفُرْصَةُ: الْمَفْعُولُ

۱- سِتَّةٌ وَ تِسْعُونَ نَاقِصٌ سِتَّةٌ عَشَرَ يُسَاوِي ثَمَانِينَ. $۹۶ - ۱۶ = ۸۰$ ۲- ثَمَانِيَةٌ وَ سِتُّونَ نَاقِصٌ أَحَدٌ عَشَرَ يُسَاوِي سَبْعَةً وَ خَمْسِينَ. $۲۱ + ۱۱ = ۵۷$ ۳- وَاحِدٌ وَ عِشْرُونَ زَائِدٌ اثْنَيْنِ وَ سِتِّينِ يُسَاوِي ثَلَاثَةً وَ ثَمَانِينَ. $۲۱ + ۶۲ = ۸۳$

أَمَّا بَعْدُ، يَا ابْنَ حُنَيْفٍ فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رَجُلًا مِنْ فِتْيَةِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ دَعَاكَ إِلَى مَدَائِيَةٍ فَأَسْرَعْتَ إِلَيْهَا؛ ... وَ مَا ظَنَنْتُ أَنَّكَ تُجِيبُ إِلَى طَعَامِ قَوْمٍ عَائِلُهُمْ مَجْفُوفٌ وَ غَنِيَّتُهُمْ مَدْعُوفٌ.

... أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَلَمُومٍ إِمَامًا يَفْتَدِي بِهِ وَ يَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ. أَلَا وَ إِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَفَرِيهِ وَ مِنْ طُعْمِهِ بِقُرْبِيهِ. أَلَا وَ إِنَّكُمْ لَاتَقْدِرُونَ عَلَى ذَلِكَ وَلَكِنْ أَعْيُنُونِي بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ وَ عَقَّةٍ وَ سِدَادٍ.

نامه‌ی چهل و پنجم نهج البلاغه به عثمان بن حنیف استاندار امیرالمؤمنین علی (ع) در بصره اما پس [از یاد خدا و پیامبر] ای پسر حنیف، به من [خبر] رسید که مردی از مردان بصره، تو را به سفره‌ی مهمانی خویش فراخواند و تو به سرعت به سوی آن شتافتی.

گمان نمی‌کردم مهمانی مردمی را بپذیری که تهیدستان رانده و ثروتمندشان دعوت شده است. آگاه باشید که هر رهروی پیشوایی دارد که از او پیروی می‌کند و از نور دانشش روشنی می‌جوید. آگاه باشید امامتان از دنیایش به دو جامه‌ی کهنه و از خوراکش به دو قرص نان بسنده کرده است. آگاه باشید که قطعاً شما نمی‌توانید چنین کنید؛ ولی با پارسایی و تلاش و پاکدامنی و درستی، مرا یاری دهید.

۱- بَلَغَنِي؛ أَعْيُنُونِي

۲- حُنَيْفٍ: مضاف الیه و مجرور علامته کسره / رَجُلًا: اسم أَنْ و منصوب علامته فتحه / فِتْيَةٍ: مجرور به حرف جرّ علامته کسره / الْبَصْرَةِ: مضاف الیه و مجرور علامته کسره / مَدَائِيَةٍ: مجرور به حرف جرّ علامته کسره

۳- اسْرَعْتَ، اجْتِهَادٍ

۴- فعل مضارع، جمع مذكر مخاطب

ب) اِسْمُ لَيْتٍ و منصوب، صِفَتٍ و منصوب بالتبعية لموصوفه، مضاف الیه و مجرور، جَارٌ وَمَجْرُورٌ (درس ۵ و ۱) (هر مورد ۲۵ / ۰)

